

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 28.

Sibenik, 15. srpnja 1922.

God. II.

Dr. Dulibić o američkom zajmu.

Na sjednici financijskog odbora 8. ov. mj. ministar financija dr. Kumanudi održao je svoj izvještaj o američkom zajmu. Tom prigodom uzeo je riječ nar. poslanik dr. Dulibić, koji je osvijetlio lošu formalnu stranu zakona za sklapanje vanjskoga zajma. Istaknuo je, da se ovdje ne radi o ugovoru, koji bi bio sastavljen iz dva dijela, nego o dva samostalna ugovora. Prvi je ugovor sklopljen između vlade i društva za gradnju željeznica u Jugoslaviji, a drugi ugovor između vlade i grupe Bleer i drugovi, te se tiče zajma u visini od 25 milijuna dolara. U drugom ugovoru podijeljene su uloge tako, da postoje faktično samo financijski agenti, sa kojima se sklapaju stanovite odredbe. Sve je to jedan pravnički nesmisao. Tim se zajmodavci oslobađaju međusobne odgovornosti. Govornik je tražio od ministra, da izjavi, otkad su ova društva osnovana, koliki im je kapital i rezerva, koji su im upravljači. Dokazao je, kako zajmodavci mogu po svojoj volji da uskratke svaki dio zajma, ako im ne bude prijao. Na koncu je izjavio, da si pridržaje pravo, da meritorno govori o zajmu, ali tek onda, kada mu ministar financija odgovori na upit o zajmodavcima.

Pri nastavku rasprave o zajmu u financijskom odboru 10. ov. mj. ponovno je govorio dr. Dulibić i podvrgao ga oštroj kritici. Naglasio je, da zajam zasada baš nije tako neophodno potrebit, da bi se morao sklopiti pod svaku cijenu. Glavni je njegov dio određen za izgradnju jadranske željeznice, a ta stvar nije tako hitna, da se ne bi s njom moglo pričekati još 1 do 2 godine, kad će prilike možda biti bolje. Istaknuo je, kako nije pametno ni razborito u današnjem teškom financijskom položaju sklapati ovako veliki zajam pod ovako neugodnim i nepovoljnim uvjetima. Zajmodavci postaju tako moćan faktor u inozemstvu, koje je direktno zanimano, da dinar pada, a ne raste.

Oni imaju da u našoj zemlji utroše najveći dio zajma, a stavke da čine u dinarima, pak će s obzirom na to učiniti sve moguće, da bude što slabiji kurs dinara. Njihovo nastojanje ići će za tim, da za dolare dobiju što više dinara. A i s druge strane zajam za nas nije ni umjestan ni koristan. Mi naime dobivamo 25 milijuna dolara, što po današnjem kursu predstavlja 560 milijuna dinara. Kad bi se dinar popravio i za dolar dobilo kao prije godinu dana 40 dinara, Vlada bi dobila samo 280 milijuna dinara, što ne bi dostojalo niti za polovinu radnje, jer skupoća nadnica, materijala i životnih namirnica opada sporo i živo. Govornik je još naglasio, da mi nijesmo u tako ugodnom položaju, da bi za najnužnije popravke saobraćaja mogli potrošiti 560 milijuna dinara. Ako se sklopi zajam od 25 mi-

lijuna dolara dobit ćemo efektivno 10 milijuna dolara, a od ostalih 15 milijuna dolara 3 milijuna izgubit ćemo na kursu, 2 milijuna za isplatu kamata za prvu godinu, a jedan milijun za provizije i ostale troškove.

Na istoj sjednici je o istoj stvari govorio i poslanik Jug. Kluba Stanovnik, koji je izjavio, da se zakon o državnom zajmu ne može primiti, jer bi on bio na štetu čitave države, a tek na trenutačno korist jednog njezinog dijela. Istaknuo je međutim, kako se tako velik zajam ima protegnuti na čitavu državu i biti za čitavu državu od trajne koristi. Dalje je izložio, kako se vlada ne drži obveza prema „prečanskim“ krajevima: ne će da prizna ratnih zajmova, koje su naši državljani potpisivali prisiljeni od austro-ugarskih vlasti; ne će da isplaćuje 20% oduzetih prigodom izmjene novca.

Na sjednici financ. odbora 11. ov. mj. dr. Dulibić po treći put je govo-

rio o zajmu. Ovaj put je kritikovao namjere vlade o novoj jadranskoj pruzi. Istaknuo je, da kao svagdje tako bi i kod nas trebalo graditi najprije onakve pruge, koje su rentabilne i koje prolaze kroz prometne krajeve, blizu rudnika, šuma i t. d. Po vladinom nacrtu građena jadranska željeznica ostala bi za dugo godina pasivna, pa bismo imali dvostruki gubitak: uz pasivitet zajma pridružila bi se i pasivnost željeznice, koja je tim zajmom izgrađena.

Na istoj sjednici bio je odglasan zajam sa 12 protiv 6 glasova, jer su tako htjeli demokrati i radikali, jer je tako dobro njima i njihovim stranačkim fondovima, a malo ih briga, da je ovaj zajam vrlo štetan i po državu i po narod te na vrlo laku ruku sklopljen, kako je to lijepo dokazao naš nar. poslanik dr. Dulibić. O inostranom zajmu financijski je odbor već izradio svoj izvještaj i otpremio ga Narodnoj Skupštini, gdje će danas biti stavljen na dnevni red kao hitan.

Proti prekomjernim porezima u Dalmaciji.

(Upit nar. poslanika dra Ante Dulibića gosp. Ministru financija, prikazan Narodnoj Skupštini 3. srpnja 1922.)

Sa sviju strana Dalmacije dižu se neprestane tužbe proti bezobzirnom odmjerenju neposrednih poreza, koji se nameću u takvoj visini i nerazmjeru prema imovini i prihodu, da ljude dovode u očaj.

Tužbe se svi, osobito zemljoradnici, obrtnici, trgovci, i navađaju bajoslovne svote, što se od njih traže, a koje oni od nikud ne mogu da namaknu, jer se porezi odmjeravaju bez ikakvog stvarnog temelja, bez obzira na faktične prilike imovine, prihoda i privrede. Između ostalog smatra se kod teška-ka kao ratni dobitak povišenje cijena radi sve to manje vrijednosti novca!

Poznato je gospodinu Ministru, kako je nevoljno gospodarsko stanje Dalmacije. Prilike zarade gotove nema; trgovina ne može da se makne, pošto smo izgubili dosadašnja trgovačka središta: Trst i Rijeku; nemamo na kraju željezničkog spoja sa unutrašnjosti države; ne možemo da prodamo poljske proizvode; ne može narod da

pribavi ni potrebnu hranu. Jednom riječi, prilike su žalosne i glad priti-skuje veliki dio pučanstva.

U takvom stanju stvari opravdane su tužbe naroda, da ne može da snosi ogromne poreze. Potrebno je bezodvlačno, da se od strane Ministarstva razvidi cio postupak oporezovanja i poreze svede na pravičnu mjeru, da narod ne podlegne njihovom teretu.

Dalmacija pri sadanjim ogromnim porezima ne će nikako moći da se ekonomski pridigne. i u pučanstvu će se posvema ugušiti svaki duh inicijative i preduzetnosti, smisao za rad i napredak i vjeru u bolju budućnost.

Stoga mi je čast upitati gospodina Ministra:

Je li voljan odrediti, da putem naročitih delegata bude pregledan u Dalmaciji postupak oporezovanja i razpoložiti, da se porezi svedu na pravičnu mjeru, koja odgovara stvarnim, privrednim i ekonomskim prilikama poreznika?

Oštra osuda režima.

Žestoki nastup dra Trumbića protiv vlade. — Vlada nema povjerenja naroda. — Režimu fali pojam prava i morala. — Velikosrpska misao. — Režim predstavlja neprijateljstvo protiv Hrvata u svakom pogledu.

Sve veći broj istaknutih političara i naših najumnijih ljudi ustaju sve jače i otvorenije protiv današnjeg radikal-sko-demokratskog režima, te daju izraza najvećeg nepovjerenja prema današnjoj vladi, koja je tvorac i nosilac toga brutalnog i reakcionarnog režima. Tako je 7. ov. mj. u narodnoj Skupštini prigodom rasprave o proračunu i dr. Trumbić održao vrlo oštar opozicionalni govor, kojim je pobudio veliko zanimanje u svim političkim

krugovima. Nijesmo ga mogli donijeti u prošlom broju, pak ga donosimo u ovom prema izvještaju Novinskog Ureda:

Dr. Ante Trumbić odmah izjavljuje, da će dati svoj glas protiv proračuna i to za to, da izrazi svoje nepovjerenje prema vladi i njezinom režimu. Ovaj režim u svojim tendencijama i u svojim osnovama ne će uspjeti; on se nada, da ne će dugo trajati. Ovaj režim ne će uspjeti za to, jer

mu manjkaju preduslovi, koji su apsolutno potrebni svakom režimu, koji hoće, da stvori jedan pravni red u državi i da se održi na vladi. U prvom redu manjka mu povjerenje naroda. Onima, koji vele, da ovaj režim vlada u nas sa povjerenjem naroda pozivajući se na ovu skupštinu, on odgovara, da je čitava ja-nost uvjerenja, da ova skupština i narodno mišljenje nije jedno te isto. Ova je vlada reducirala jednim nasilnim činom jedan veliki broj poslanika. Činjenica, da su ti narodni poslanici komunisti, ne može ni naj-manje opravdati taj nasilnički čin. Sud, pošto su bili izručeni svi narodni poslanici te stranke, nije nijednog osudio zbog onog djela, zbog kojeg je donešen zakon, nego je sve riješio. Time je sud dao jednu osudu najtežu i najveću zakonu samom i ovom režimu. Pošto je sud bio proglasio nevinima one, koji su bili izručeni sudu ili one, koji su proganjani, dužnost je bila vlade i parlamenta, da onaj zakon stavi izvan snage i da povрати one poslanike, koje je narod birao, na njihova mjesta, da vrše funkcije narodnih poslanika. Ovaj režim ne će uspjeti s toga, što mu manjka pojam prava i pojam morala. Manjkavost pojma prava je u tom, što ovaj režim nije uspio ni ne će uspjeti, da stvori pravu sigurnost i pravni red u državi, a s moralnog gledišta korupcija je u državi tako velika, da kao otrov prodire kroz sve žilice narodnog organizma.

Taj otrov dolazi od samog režima. I ovakav režim, koji počiva na ovakvim osnovicama, ne može uspjeti. Ovaj naš režim nešto je sličan boljševičkom režimu u Moskvi. Ako mjesto sovjetskog kongresa postavimo narodnu skupštinu u Beogradu i mjesto izvršnog nacionalnog odbora postavimo naš zakonodavni odbor i mjesto komesara postavimo ovu našu vladu, pa ako se usporedi praksa, kojom se provode javni odnosi u Moskvi, sa ovom kod nas, naći će se velika sličnost. Nalik je jedno na drugo zato, jer je i onamo jedan autokratski režim, a svi autokratski režimi jedini su drugima slični. Treba da se postavi jedno ministarstvo za suzbijanje antidržavnih elemenata, jer inače osim toga imamo sve isto kao u Moskvi.

Baca zatim jedan pogled na našu prošlost kulturnu i političku i kaže, da za razumijevanje sadašnjih odnosa između Hrvata i Srba treba imati na umu, da je u Srba s vremenom stvoren jedan pojam narodne misli, a kod Hrvata drugi. Između tih pojmova postoji bitna razlika, koja je danas aktuelna i od velike važnosti. Razlika je u tome, što se u Srbiji narodna misao razvijala kao misao srpsko-pravoslavne solidarnosti. Narodna misao u Srbiji znači srpsku narodnu misao, koja teži i prema kojoj su upućeni svi naponi politički u prvom redu Srba, pa i iz ostalih krajeva,

u kojima Srbi žive, za ujedinjenje srpstva. Narodna misao, koja je nikla u Hrvatskoj, u svojoj bitnosti je različita od ove, koja je nikla u Srbiji. U Hrvatskoj narodna misao znači ujedinjenje kulturno, a po mogućnosti i političko svih južnih Slavena, u prvom redu Srba i Hrvata, pa Slovenaca, a kulturno barem i Bugara. Jedna je ideja partikularno srpska, a druga je opće jugoslavenska.

Misao dakle narodnog jedinstva, svih ovih grana jugoslavenske rase, ona je hrvatska misao. Misao narodnog jedinstva, koja ide za tim, da ujedini samo srpstvo i u koliko ova misao teži za ujedinjenjem srpstva i u tim zemljama gdje Srbi žive, da ujedini i druge elemente, koji su u njima. Ona je ideja partikularna, čisto srpska. Prvoj je cilj, da bi se došlo jednog dana do sporazuma, a za to je potrebno, da se kod Srba izvrši jedan krupan politički preokret, t. j. da i oni prihvate ideju jugoslavensku, a napuste ideju ujedinjenja samog srpstva. Ovaj apel upućuje na Srbe najprije, a u prvom redu na Srbe u Srbiji, jer je Srbija ne samo podloga, nego ona je, koja neizbježno predstavlja najveću snagu u ovoj državi. Uslijed onoga, što se dogodilo i što se događa, Hrvati kažu ovo: **Ja ću Srbima biti brat, ali neću biti sluga, a danas u Hrvatskoj svaki Hrvat osjeća se, da je u svojoj kući sluga. Hrvati su upoznali uvjerenje, da ovaj režim predstavlja jedno svjesno neprijateljstvo protiv Hrvata u pogledu kulturnom, privrednom, političkom, i u opće u svakom pogledu.** (Kod opozicije uzvici: Tako je! Bravo!). Jedan konkretan primjer za to je taj, da u onom sovjetskom dekretu ustava ima jedna mjera, a to je, kako će se Hrvatska traktirati i razbiti.

Drugi problem je problem položaja na Balkanu. O njemu kaže, da treba znati, da ovo nije više predratna Srbija, već jedna nova država, koja ima dvije prirodne gravitacije: jednu prema Jadranu, drugu prema Egejskom moru. Sa Bugarima odnosi treba da postanu takovi, da ne budu zategnuti. Problem između Hrvata i Srba riješit će se onda, kad će se pomoći riješenju problema, koji se zove hrvatski problem. To će biti

onda, kad se bude Hrvatskoj reklo: Dozvolite, da bude onako i onako, kako to vi želite.

Govor g. Trumbića bio je često prekidan upadnicama, ali je ipak saslušan sa interesom, kako bi se jasno čulo njegovo stanovište i shvatila situacija u Hrvatskoj.

Rad poslanika Pučke Stranke.

Za osiguranje izvoza vina iz Dalmacije. Ministar poljoprivrede i voda odgovorio je na upit poslanika Jug. Kluba dra Šimraka radi vinske katastrofe u Dalmaciji zbog slabih saobraćajnih prilika. U tom odgovoru izjavljuje ministar Pucelj, da je ministarstvo poljoprivrede tražilo od ministarstva saobraćaja i dobilo izvještaj, da je za prevoz vina iz Dalmacije odobrena druga sprovedna tarifa mjesto tarife 3 B. i da je prema tome spuštena vozarina po vagonu od 10.000 kg. na 1000-1300 dinara. Osim toga je Ministarstvo saobraćaja odgovorilo na upit poslanika dra Šimraka, da će već u najkraće vrijeme odrediti za Dalmaciju potrebna prevozna sredstva, kako bi osigurao izvoz vina iz Dalmacije.

Za uređenje lugarskih prihoda. Nar. poslanik dr. Dulbić stavio je upit na ministra šuma i ruda o preuređenju šumskih odnosa u Dalmaciji. U upitu je istaknuo potrebu, da se uredi službovanje općinskih lugara, koji su vrlo slabo honorirani, pa se ne mogu posvetiti svome zvanju onako, kako bi to trebali. Oni primaju od općine tek par stotina kruna nagrade, jer općine nisu u stanju, da ih bolje naplate. Radi toga dr. Dulbić je zatražio, da država uzme u svoje ruke uređenje honorara i da općinske lugare pristojno nagradi.

Za ukinuće monopola soli. Na sjednici Nar. Skupštine 6. ov. mj. prigodom interpelacije o nabavi soli govorio je u ime Jug. Kluba nar. poslanik Žebot. On je oštro kritikovao državnu monopolsku upravu, koja silno poskupljuje sol i kriva je, da kod nas vlada oskudica na dobroj kuhinjskoj soli. Monopolska je uprava hotimično sprečavala „prečanskim“ trgovcima i zadrugama uvoz soli, tako da od toga trpi veliku štetu narod i trgovci. To je uvijek, da sredstva,

koja uzme u ruke vladina uprava, silno poskupljuju. Radi toga je govornik tražio, da se monopol soli ukine, jer on koristi samo monopolističkim savjetnicima.

Proti uskrati milostinjaskih potpora. Nar. poslanik Gostinčar uložio je upit na ministra financija tražeći, da se što skorije riješe molbe udovica raznih namještenika, koje su dobivale milostinjske potpore, a koje su im naredbom ministra financija oduzete, jer se one bez ovih potpora nalaze u krajnjoj nevoji.

Proti nečudorednim filmskim predstavama. Nar. poslanik dr. Dulbić uložio je upit na ministra unutrašnjih djela radi nemoralnih i nečudorednih predstava u kinematografima u Dalmaciji, kod kojih se ne vrši cenzura. U upitu je zatražio, da se nad filmovima vrši oštra cenzura i stane na put sistematskom trovanju naroda.

Za što bržu službenu pragmatiku. Nar. poslanik Gostinčar intervenirao je kod ministra Trifkovića, da se što prije donese službena pragmatika za civilne činovnike i službenike. Ujedno je tražio, da se ukinu sve tačke zakona o dodacima na skupoću, protiv kojih su protestovali svi službenici.

Proti povišenju željezničkih tarifa. Nar. poslanik Stanovnik uložio je upit na ministra saobraćaja radi 50% povišenja željezničkih tarifa i tražio je, da se ukinu povećane tarife za životne namirnice, jer će inače nastati veliko poskupljenje.

Odijela za poštare. Ministar pošta i telegrafa odgovorio je na upit poslanika Žebota, da će poštanski podčinovnici, listonoše i drugi dobiti odijela i cipele za ljeto i zimu, i da je već naručio odijela.

Proti zapostavljanju prečanskih oficira. Ministar vojni odgovorio je na upit poslanika dra Šimraka o zapostavljanju prečanskih oficira kod unapređivanja. U svom odgovoru izjavljuje ministar vojni na kraju, da je on spreman odmah popraviti svu krivnju, samo neka mu se iznesu pojedini slučajevi.

Za nastradale u Konavlima. Nar. posl. dr. Dulbić stavio je upit na ministra poljoprivrede i voda glede

šteta, što ih je tuča nanijela polovinom mjeseca lipnja u Popovićima i u 12 drugih konavoskih sela u dubrovačkom kotaru. On je naglasio, da su već tri godine redom elementarne nesreće uništile čitavu ljetinu u onome kraju. Vlada dosada u toj stvari nije učinila ništa, pak radi toga zatražio je da odredi komisiju koja će procijeniti štetu, da poduzme akciju za prehranu ovoga kraja i pruži pomoć pučanstvu, kako bi moglo obraditi zemlju za iduću godinu. Preporučio je, da se započnu javne radnje opće koristi, kako bi se na taj način dala i narodu prilika, da zasluži nadnicu.

Iz katoličkoga svijeta.

Obvezatna vjerska pouka u Čehoslovačkoj. Praški parlament je prihvatio i odglasao tako zvani „mali školski zakon“, dok se ne izradi veliki, koji će to pitanje u svakom pogledu konačno riješiti. Zanimivo je, da se pouka vjere proglašuje obvezatnom i da je odsjek zabacio tako zvanu laičku moralnu pouku, koju je predlagala vlada. Samo djeca, koja ne pripadaju nikakvoj konfesiji, oproštena su od vjerske pouke, a ostala samo onda, ako to pismeno ili zapišnički zahtijevaju njihovi roditelji. Tako je u slobodoumnoj Čehoslovačkoj. Kod nas pak državotvorni demokrati nemaju pametnijega ni potrebnijega rada u svrhu „konsolidacije“ države nego da snuju i radi oke obvezatnog bezvjerskog školskog zakona.

Katoličke škole u Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike. U Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike ima 16 katoličkih sveučilišta sa 19.802 akademičara. Zatim ima 62 kolegija za mladiće i 32 kolegija za djevojke s ukupnim brojem od 13.996 učenika. Tako zvanih viših (srednjih) škola ima 1552 sa 156.853 učenika. Napokoh ima 6551 katolička osnovna škola sa 1.795.663 učenika.

Katolički kongresi po dekaniama u Sloveniji. Slovenski katolici priređuju kroz zadnje dvije godine katoličke zborove, po pojedinim dekaniama. Na takve zborove dolazi 10 do 15 hiljada ljudi iz župa dotične dekanije, i svagdje sjajno uspijevaju. Na tim se zborovima ove godine ponajviše raspravljao katoličkim načelima u javnom životu, o katoličkoj školi,

PODLISTAK

PETAR GRGEC:

Vjera i politika.

(Nastavak.)

Katolici u svim državama svijeta nastoje da budu priznati od državne vlasti. **Katolici hoće da u svojem vjerskom udruženju, to jest u Crkvi budu slobodni i samostalni.** Oni nisu nikakvi anarhisti. U njihovoj vjeri nema nijedne nauke, koju bi država mogla uzeti kao povod za progonstva. Zato katolici traže, da im bude dopušteno osnivati crkvene općine ili župe. Traže, da se u njihovim unutarnje vjerske poslove ne miješaju članovi drugih vjeroispovijesti ili bezvjerci. Traže, da im bude zajamčena crkvena imovina i da župnike postavljaju zakoniti crkveni poglavari, a ne otpadnici ili politički špekulanti. Traže, da im bude zajamčena sloboda bogoslužja i da biskupi smiju nesmetano primati u vjerskim stvarima naloge i upute od sv. Oca Pape.

Progonstva su naučila katolike, da budu vema oprezni. Oni se ne zadovoljavaju time, da im tko god rekne: „Pa vi ste slobodni u ispovijedanju svoje vjere, u izdavanju vjerskih knjiga

i časopisa i u odgajanju svojih pristaša; protiv slobode katoličkoga vjeroispovijedanja nema nitko ništa“. To bolje kad protiv toga ne bi imao ništa. Ali sve kad i ne bi bilo protivnika katoličkoga vjeroispovijedanja sada, mogli bi se ti protivnici pojaviti u budućnosti. Prošla i sadašnja vremena dala su nam dovoljno iskustva o tom. Uvijek je bilo ljudi, koji su kušali da zloupotrebjavaju državnu vlast protiv nas. Zato mi tražimo, da takvo zloupotrebavljanje vlasti bude spriječeno. Tražimo, da odnošaj katoličke Crkve prema državnoj vlasti bude uređen crno na bijelom u ustavu i pravednim zakonima. A ni to nam još nije dosta. Zakoni se mogu različito natezati i provoditi, a mi hoćemo da se zakoni o odnošaju Crkve i države pravedno provode i onda, kad bi državnu vlast imali u rukama sami bezvjerci ili inovjerci. Jamstvo za to možemo dati jedino mi sami sebi. Kad je jedan zakon stvoren, on će biti pravedno provoden samo onda, ako na njegovo provođenje pazi onaj, koga se tiče. Katolici hoće da imadu na vlast toliko utjecaja, koliko je potrebno, da za sebe osiguraju pravedno primjenjivanje svih onih državnih zakona, koji se tiču njihove Crkve. Oni

hoće da budu slobodni ne samo na papiru, nego i na činu.

Već se iz ovoga vidi, da vjera imade i te koliko posla s politikom. I tko drukčije govori, taj ili ne zna, što njegove riječi znače, ili imade kakvu neprijateljsku namjeru protiv vjere.

I u našoj državi imademo **ministarstvo vjera.** A bi li to ministarstvo uopće postojalo, kad vjera ne bi imala nikakva posla s politikom? Štogod se radi u ministarstvima, sve je predmet politike.

U državi, gdje imade više vjera, **katolička Crkva mora pred vlastima imati ista državna prava kao i druge vjeroispovijesti.** Katolici ne mogu dopustiti, da njihova Crkva bude zapostavljena, a drugim vjeroispovijestima da se daju svakojake pogodnosti i povlastice.

U državnom proračunu određuje se svake godine svota, koja se troši za svećenstvo, za vjerske škole, sjemeništa i za crkvenu upravu. Kod nas bi neki bezvjerci i polubezvjerci htjeli, da katolička vjera bude nekakvo pastore, koje bi za svoje uzdržavanje primalo samo otpatke sa stola vlastodržaca. Dr. Šimrak iznio je u jednom katoličkom časopisu, koliko je naša vlada trošila za uzdržavanje katoličke,

pravoslavne i protestantske vjeroispovijesti. Katolici su prošli razmjerno najgore. Njima je nanesena velika nepravda. Premda oni plaćaju najviše poreza u državi i premda ih imade malo manje od pravoslavnih, ipak se za njihove biskupije, župe, sjemeništa i bogoslovije trošila takó malena svota, te i najgori bezvjerac može uvjediti, da je li to počinjena jedna krivica. Kako će katolici ispraviti tu nepravdu? Hoće li čekati, da se za njihovu Crkvu brinu oni ljudi, koji bi najradije da katolicizma uopće nestane s lica zemlje? Onda bi mogli čekati do sudnjega dana. Katolici se sami moraju brinuti za sebe. Oni moraju začeti u politiku, jer što je drugo nego politika, kad se u saboru i u ministarstvima određuje, koliko će se od državnih prihoda trošiti za koju vjeroispovijest? Bezvjerci i polubezvjerci opominju katolike, neka ne miješaju vjeru u politiku, jer da vjera i politika ne dolaze nikada zajedno. Time bi htjeli postići i to, da oni sami određuju, koliko će Crkvi pripasti od onoga, što je potrebno za njezin finansijski opstanak.

Svaki pošten čovjek mora priznati, da **katoličke crkve pripadaju katolicima i nikomu drugomu.** I ako bi jedan dio župljana u kojem mjestu prešao na koju drugu vjeru, crkva i

o katoličkoj omladinskoj organizaciji i o katoličkoj štampi. Narod se silno oduševljava za ove veličanstvene sastranke. Kako su dobri i umjesni ovi pokrajinski zborovi, dokazuje najbolje liberalna i bezvjerska štampa, koja u nemoćnom svom bijesu traži od vlade, da sa žandarima zabrani ove „klerikalne“ i „protudržavne“ manifestacije.

Naši dopisi.

Jezerca, 8. srpnja.

(*Pastirski pohod*). I nas je pohodio presvijetli biskup, pak je i naše skromno mjestance dalo oduška čuvstvu veselja i odanosti prigodom dočeka obljubljenog nam pastira. Bilo je 3. srpnja u 7 sati jutrom, kad se premili pastir iz Tijesnoga spustio niz brijeg, na kojem je svetište Gospe Karavadske, u naše neznatno mjestance. Dočekalo ga predstavništvo *svjetovne* i crkvene vlasti. Veselio se naš narod, gdje napokon vidi u svojoj sredini toliko željenog biskupa nakon deset godina, poslije tolikih vapaja naše biskupije. Oko 6 sati uvečer bio je rastanak. Svekoliko pučanstvo prati svog omiljelog biskupa i kliče mu gromovnim „živio“, dokgod bila na oku broдика, koja zakrenu put velebnog Murtera. Presvijetli je iskreno žalio, da je tako brzo ostavio naše mjestance, te se rastao ljubeznim i ganutljivim riječima: „Opet ćemo se vidjeti!“

Mješćani.

Tijesno. početkom srpnja.

Rusi pašuju! 25. VI. navečer u Dubravi u krčmi Reškov Ante pk. Ante dogodio se vrlo sramotni slučaj. U krčmu naime dođoše dva Rusa od pogranične straže sa nekim Bausom iz Zlosela. te sjedoše da piju. Pošto se napiše i platiše vino, jedan se od njih digno, te nogom udari u sjeđu tako, da su s nje pali i razbili se „boćun“ (staklenka) i čaša. Gospodar krčme Reškov tražio je, da mu se plati šteta. No tada Rus kô hajduk uhvati pušku za cijev, a oklopom udari Reškova pod desnu sisu tako, da se on srušio na zemlju. Nemili gosti odmah zatim odmagliše na svoju stanicu u Zlosela. Reškov je pravedan i pošten čovjek. 45 mu je godina, a ima 8 djece. Tražimo stoga, da se stvar odmah ispita i prema napadačima

crkvena imovina ostala bi katolicima, a oni, koji bi otpali od katolicizma, ako bi baš htjeli, mogli bi sebi graditi drugu crkvu. Ali to nije bilo jasno nekim otpadnicima od katoličke vjere u Češkoj. Oni su uz pripomoć vlade otimali katolicima silom njihove crkve. Kod nas nije tako kao u Češkoj. Ali i među Hrvatima imade svećenika-otpadnika, koji bi i nakon svojega otpada htjeli da ostanu župnici i da katoličke crkve upotrijebe za propovijedanje i širenje svojega krivovjersva. Protiv ovakvih otimača katolici ne će da se bore ratom. Oni hoće građanski mir i zato prepuštaju državnoj vlasti, da ona, kad biskupi zatraže, odstrani ovakve smutljivce i nasilnike s onih mjesta, koja im ne pripadaju. Katoličke župe, katoličke crkve i katolička imovina imadu ostati u rukama katoličke Crkve. A kako će katolici to postići, ako ne budu imali utjecaja na politiku? Kako će moći, recimo, odstraniti sa župe gdjekojeg svećenik-čkoga otpadnika, koji ima možda svoje zagovornike u kojem ministarstvu, ako ne budu imali svojih branitelja u saboru, gdje se među ostalim vrši i nadzor nad ministrima, pa i nad ministrom vjera?

(Svršit će se.)

naastrože postupa. Neka se već jednom Rusi, koji samo izazivlju ovakve nereda i nemire, otpuste iz službe i zamijene sa našim ljudima! *Tiješnjani.*

Gradske vijesti.

Dolazak pravoslavnog vladike. Jutros parobrodom iz Bakra imao je doći novoimenovani pravoslavni vladika. Pozvane su bile vlasti i predstavnici društava i korporacija, da učestvuju svečanostima dočeka. Parobrod je stigao, vlasti i predstavnici su bili prisutni, a vladika nije stigao, jer je brzovoz iz Zagreba zakasnio, a parobrod ga nije čekao.

Sastanak za zblizenje Splita i Šibenika na privrednom polju. U ponedjeljak, 10. ov. mj., održan je u Drž. Domu sastanak, na kojem je prisutnim građanima dr. Josip Smoldaka, predsjednik željezničkog konsorcija u Splitu, održao govor o potrebi složne i zajedničke akcije Splita i Šibenika na privrednom polju, osobito što se tiče željezničkog pitanja i saobraćajnih potreba našega primorja. Izvijestio je o uspjesima dosadašnje akcije za izgradnju Unske željeznice te osvijetlio sve blagodati, koje će od nje dobiti Šibenik i Split, koji baš zato u ovom i u drugim privrednim pitanjima moraju raditi složno i sporazumno.

Istakao je potrebu, kako treba da i Šibenik sudjeluje u akciji željezničkog konsorcija. Kao prvi korak skladne akcije između Splita i Šibenika imao bi da bude jedan zajednički građanski odbor, u kojem bi jednaki broj privrednika iz svakoga grada pretresao sva javna pitanja, koja se jednako tiču jednoga i drugoga, kao što su na pr. pitanja željeznice i pristaništa, pitanje iskorišćavanja i nacionalizovanja električne snage te industrijalizacije Dalmacije i t. d. U tom smislu i izabran je jedan mjesni građanski odbor od 7 lica prema prijedlogu, volji i ukusu mjesnih državotvoraca.

Ispiti zrelosti na mjesnim srednjim školama svršili su u ponedjeljak 10. ov. mj. Na refor. realnoj gimnaziji još su proglašeni *zrelima* eksternisti: Kučić Petar, Kučić Vicko i Paut Eugen. Po starom običaju maturanti su u utorak večer na terasi Hotela „Kosovo“ priredili zajedničku oprosnu večeru, na koju su pozvali sve svoje profesore. Na večeri, koja je u najboljem raspoloženju potrajala do kasno doba noći, bilo je nekoliko zdravica gg. nastavnika i samih đaka.

Završetak obuke. Jutros je svečanom službom Božjom i pjevanjem Tebe Boga hvalimo u crkvi sv. Frane i crkvi sv. Luce završena ova školska godina na mjesnim osnovnim školama i ženskoj građanskoj školi. Iza službe Božje učenicima i učenicama tih škola bile su podijeljene svjedodžbe.

Ravnopravnost vjera. I ako su prema Ustavu sve vjere u našoj državi jednakopravne, ipak moramo konstatirati ovu značajnu razliku. Dok je prigodom dolaska novog katoličkog biskupa u naš grad samo crkvena vlast priopćila vlastima i predstavnicima društava i korporacija njegov dolazak i ustoličenje, prigodom dolaska pravoslavnog vladike državna vlast pozivlje vlasti i predstavnike, da učestvuju svečanostima dočeka i ustoličenja i za istu prigodu dolazi iz Splita vojna glazba. Ovu razliku treba da upamte katolici.

Rasprava o ubijstvu komesara Botice. U utorak, 11. ov. mj., na mjesnom Sudu vodila se rasprava o ubijstvu komesara Botice, za što je bio okrivljen dr. redar Jakov Granda. Za raspravu je vladalo veliko zanimanje u čitavom građanstvu, koje je poraslo još i više, kad su po lije podne istog

dana imali biti prešlušani novi svjedoci, koji su izjavili na raspravi, da su oni svojim očima vidjeli, da pk. Boticu nije ubio Granda, nego svojim revolverom bivši narednik dr. red., a sada blagajnik pri mjesnoj Okružnoj Banci g. Vice Stošić. To nenadano, a tako važno svjedočanstvo promijenit će sada čitavi tok rasprave, tako da je na prijedlog dr. odvjetništva odgođena rasprava, dok sudac istražitelj ispita nove svjedoke i novog osumnjičenika, Bivši državni redari Granda i Vaso Čakić bili su stoga do nove rasprave pušteni na slobodu. Proti Čakiću se naime istodobno vodila rasprava radi nereda i tučnjave sa konobarom, te protivljenja i prijetnje svojim starješinama u Hotel „Kosovo“ one iste večeri, kad je nastradao pk. Botica. Razumljivo je, da se u građanstvu s najvećom napetošću očekuje nastavak i svršetak ove vrlo zanimive rasprave, koje već početak nam je dao vrlo lošu sliku žalosnih prilika, u kojima se nalazilo naše drž. redarstvo u Šibeniku pod komesarom pk. Boticom.

✕ Izlet na Jadriju. Prošle nedjelje odbor za gradnju novog kupališta na Jadriju priredio je izlet. Parobrod „Primorje“ sa još nekoliko motornih lađa bio je cio dan na raspoloženje izletnika, kojih se tog dana izmjenilo i posjetilo novo kupalište preko 5.000. Uz sudjelovanje „Šibenske Glazbe“ priređena je popodne i uvečer vrlo lijepa zabava, koja je uz plivačku utakmicu i koncerat glazbe bila uvečer uveličana rasvjetom, vatrometima i veselom pjesmom izletnika. Čujemo, da je čista dobit izleta bila dosta velika, koja sva

ide u korist poljepšanja okolice novog kupališta.

Osuđujemo i prosvjedujemo. Prošli broj mjesnog „Hrv. Samobrana“ nadobudna fašistička omladina je većim dijelom odnijela iz tiskare, spalila i uništila. Isto tako ga je odnijela pojedinim rasprodajama ostavivši im potvrdu za vlasnika lista, da je ona to oduzela. Vlast se nije ni makla, da to spriječi niti je krivce pozvala na odgovornost. Tako uz cenzuru drž. odvjetništva mjesne opozicione novine morat će da prolaze i cenzuru mjesnih fašista! Lijepa je to sloboda štampe! Divan način fašističke borbe! I ako se ne slažemo s pol. pravcem mjesnog „Hrv. Samobrana“, i ako ne odobravamo politiku Hrvatskoga Bloka, ipak nemamo dosta riječi, kojima da osudimo ovaj prostački postupak i način borbe mjesnih fašista, kao i da prosvjedujemo proti potpunom pasivnom držanju mjesne redarstvene vlasti.

Zahvala i priznanje siromaha čovjeka. Od Ivana Savića pk. Mate iz Banjevaca primismo na uvrštenje ovu zahvalu: „Najiskrenija moja čast i hvala štovanom gosp. Jakovu Skarici pk. Pere u Šibeniku, koji mi je pošteno vratio udužene novce, koje sam bio izgubio, kad sam išao, da kupim kruha u svojoj najvećoj bijedi i potrebi, eda utažim glad svojoj ljubljenoj dječici, a on ih je bio našao. Bog je htio, da ih je baš on, tako pošten, našao! Inače ja siromah čovjek propadloh zauvijek! Najsrdačnija mu zato hvala. To mu ne će nikada zaboraviti.“

Jesam li podmirio pretplatu?

Amerikanska kuhinja

na palubi parobrodova

United States Lines

Vodstvo parobrodova amerikanske vlade posvetilo je osobitu pažnju kuhinji, kojoj se slična nadje samo u najvećim hotelima svijeta. Velike dobro zračive pojedine i skupne sobe te oporavne prostorije kraj pažljive podvorbe i najvećeg komforta prednosti su ovih parobrodova.

Tražite od niže označene adrese plovidbene listine i brodne planove.

UNITED STATES LINES

BERLIN, W 8 unt. d. Linden 1	ZAGREB Viator konačište — Mihanovićeve ulica
---------------------------------	--

te svi znatni putni uredi
Generalno zastupništvo:
Norddeutscher Lloyd, Bremen.

DEROY

Kotlovi francuskog sistema za pečenje rakije,
na skladištu odmah za dobiti od

400 litara - - - 400 litara

Vlastita kazandžijska (kotlarska) radnja
MILOŠ ZAGORAC - Zagreb,
ILICA broj 170.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za
Jugoslaviju
Jugoslavenska banka d. d. - Zagreb
otprema putnika iz
Cherbourg ili Hamburga

najbržim ladama na svijetu za 5¹/₂ dana.

Odlazak naših putničkih parobroda:

Iz Cherbourga:		Iz Hamburga:	
Caronia	Juli 15	Saxonia	Sept. 28
Saxonia	" 20	Berengaria	" 30
Aquitania	" 22	Mauretania	Okt. 7
Berengaria	" 29	Aquitania	" 14
Mauretania	Aug. 5	Berengaria	" 21
Aquitania	" 12	Caronia	" 23
Caronia	" 17	Mauretania	" 28
Berengaria	" 19		
Saxonia	" 21		
Mauretania	" 26		
Aquitania	Sept. 2		
Berengaria	" 9		
Mauretania	" 16		
Caronia	" 18		
Aquitania	" 23		

Za sve daljne upute kao i za vožne karte izvolite se obratiti na našu Agenciju u Šibeniku: Zastupnik Josip Jadronja ili Cunard line - Zagreb cesta B. 33.

Dopisivanje u svim jezicima.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavni: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK

(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalje svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

PAPIRNICI GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)
ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mioniriranih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradu po okul. liječničkom propisu. Primaju se popravci.

Za unajmiti: dućan u centru grada u Šibeniku, prikladan za svaku trgovinu, prostor dućana 27 četvornih metara, uz dućan i skladište (magaza) 20 četvornih metara, prostrano sa ulazom iz dućana i iz ulice, pristupačno svake vrsti kolima. Za pitanje obavijesti obratiti se lično vlasniku svaki dan: Šibenik Gorica br. 1.

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica

Maraškina i Likera

PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul,

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA marke „SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjevicu - Pelinkovac - Kruškovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.

P. N. Svečenicima, Crkvinarstvima i Trgovcima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku kolikoću pčelinjeg voska i meda.

U zamjenu svijeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća
Vladimir Kulić - Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Kartovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.